3

jkek;.ke & ...

गतपाठे भवन्तः पठितवन्तः यत् पुत्रस्य वियोगे दशरथस्य स्वर्गवासोऽभवत्। तदनन्तरम् अयोध्यायां भरतः शासनम् अकरोत्। भरतः रामं सम्मान्य पुनरानेतुं वनं गतवान्। परन्तु रामः भरतम् अवबोधयित्वा तं पुनः अयोध्यां प्रति प्रेषितवान्। अस्मिन् पाठे रामस्य अगस्त्येन शस्त्रग्रहणं राक्षसाणां च वधः इत्यादिविषयाणाम् अध्ययनं करिष्यामः।

mÌs';kfu

इमं पाठं पठित्वा भवन्तः सक्षमाः भविष्यन्ति :

- अस्य पाठस्य संस्कृतश्लोकानां शुद्धोच्चारणेय ;
- रामायणस्य च कथायाः प्रसङ्गानुसारम् अवबोधने ।

3-1 'ykdk% 41&60

çfo'; r| egkj.;a jkek jkthoykpu%A
fojkèka jk{kla gRok 'kjHk³xa nn'k gAA1-1-41AA

इमं महारण्यं (दण्डकारण्यं) प्राप्य सुनयनः (राजीवलोचनः) श्रीरामः विराधनामकं राक्षसं हतवान्। तदनन्तरं सः सुतीक्ष्णेन अगस्त्येन अगस्त्यस्य च भ्रात्रा सह मिलितवान्।

lrh{.k pkl;xLR;s p vxLR;Hkkrjs rFkkA
vxLR;opukPpSo txkgSUæ 'kjklueAA1-1-42AA

अगस्त्यस्य कथनेन सः इन्द्रस्य धनुः गृहीतवान् प्रसन्नश्च भूत्वा एकं तीक्ष्णखड्गम् अभेद्यं शराधानं च अगस्त्येन गृहीतवान्।

[kMx p ijeçhrLrw.kh pk{k; lk;dkA
olrLrL; jkeL; ou oupjS l gAA1-1-43AA

तस्मिन् वने वनवासिभिः सह वाससमये राक्षसाणाम् असुराणां च विनाशाय वनवासिनः रामस्य समीपं गतवन्तः।

_"k;k·H;kxeU lo oèkk;kljj{klkeA
l rs"kka çfr'kJko jk{klkuka rFkk ouAA1-1-44AA

यथा तत्रस्थाः वनवासिनः रामाय प्रार्थितवन्तः, रामोऽपि राक्षसाणां वधाय प्रतिज्ञां कृतवान्।

çfrKkr'p jkes.k oèkL ls;fr j{klkeA
_"kh.kkefXudYikuka n.Mdkj.;okfl ukeAA1-1-45AA

rs=o olrk tuLFkkufuokfl uhA
fo:firk 'kwi.k[kk jk{klh dke:fi.khAA1-1-46AA

rr''kwi.k[kkokD;kn|qäkU lo]jk{klkuA
[kja f=f'kjl pSo n"k.ka pSo jk{klkeAA1-1-47AA

इमां प्रतिज्ञां श्रुत्वा अग्निसमैः तेजस्विभिः दण्डकारण्यवासिभिः ऋषिभिः एवं

मतं यत् इदानीं राक्षसाः अवश्यमेव मरिष्यन्ति। एतदनन्तरं तस्मिन्नेव जनस्थाने निवासिनीं राक्षसीं शूर्पणखां रामः विरूपां कृतवान्। तदनन्तरं शूर्पणखायाः वार्तया उत्तेजितं भूत्वा युद्धाय आगतान् खरदूषणत्रिशरादीन् तेषाम् अनुचरांश्च रामः युद्धे हतवान्।

fut?kku ou jkeLr"kk pio inkuxkuA
ou rfLefUuolrk tuLFkkufuokflukeAA1-1-48AA

तस्मिन्नेव वने निवसन् रामः चतुर्दशसहस्रान् दण्डकारण्यवासिनः राक्षसान् हतवान्।

j{klk fugrkU;klUlglkf.k prn'kA
rrk Kkfroèk JRok jko.k% ØkèkeÆNr%AA1-1-49AA

स्वजनानां वधस्य विषये श्रुत्वा रावणः क्रोधितो भूत्वा मूर्च्छितोऽभवत्। तदनन्तरं रावणः मारिचराक्षसेन सहायतां याचितवान्।

lgk;a oj;kekl ekjhpa uke jk{kleA
ok;ek.kL lcg'kk ekjhpu l jko.k%AA1-1-50AA

मारिचः रावणं मुहुर्मुहुः निषेधं कृतवान् बोधितवान् च यत् स्वाधिकबलवता जनेन सह कदापि शत्रुता न कर्त्तव्या।

u fojkèkk cyork {kek jko.k rsu rsA
vuknR; rÙ r}kD;a jko.k% dkypkfnr%AA1-1-51AA

परन्तु कालवशवर्ती रावणः मारिचस्य कथितवार्तायाः अनादरं कुर्वन् मारिचेन सह तस्मिन्नाश्रमे गतवान् यस्मिन्नाश्रमे रामः निवसति स्म।

d{kk & 1

fVIi.kh

txke lg ekjhpLrL;kJein rnkA
ru ek;kfouk njeioká uikRe tkAA1-1-52AA

मारिचः स्वमायाविशक्तेः प्रयोगेण उभावपि राजकुमारौ (रामलक्ष्मणौ) आश्रमाद्दूरमनयत्। रावणः तस्मिन् समये सीतायाः सहायतार्थम् उपस्थितं जटायुमपि मृतप्रायः कृतवान् रामस्य भार्यां सीतां च अपहृतवान्।

tgkj Hkk;k jkeL; xèk gRok tVk;|"keA
xèk p fugr n"Vok ârk JRok p eSfFkyheAA1-1-53AA

जटायुं मरणासन्नं दृष्ट्वा 'सीता च अपहृता' इति श्रुत्वा श्रीरामः शोकसन्तप्तोऽभवत् विमलतया च विलापं प्रारब्धवान् ।

jk?ko''kkd lUrIrk foyykikdyfUæ;%A
rrLruo 'kkdu xèk nXèok tVk;|"keAA1-1-54AA

तदनन्तरं शोकग्रस्तः रामः जटायोः अन्तिमक्रियां समापयित्वा सीतायाः अन्वेषणकाले मार्गे एकं राक्षसं दृष्टवान्।

ekxek.kk ou lhrk jk{kl lUnn'k gA
dcUèkUuke :i.k fod`r ?kkjn'kueAA1-1-55AA

तस्य राक्षस्य नाम कबन्धः आसीत्। सः राक्षसः अतीव विरूपः भयंकरश्चासीत्। रामः तं हत्वा अग्नौ ज्वालितवान् स्वर्गं च प्रेषितवान्।

r fugR; egkckgnnkg Loxr'p lA
l pkL; dFk;kek l 'kcjË èkepkfj.kheAA1-1-56AA

स्वर्गगमनसमये कबन्धराक्षसः रामेण धर्मे निपुणायाः धर्मचारिण्याः (धर्मस्य पालिका) तपस्विन्याः शबर्याः समीपं गमनस्य आग्रहं कृतवान्।

Je.kÈ èkefu i|.kkefHkxPNfr jk?koA
Ik·H;xPNUegkrstk''kcjÈ 'k=|Inu%AA1-1-57AA

शत्रोः नाशकः, महातेजस्वी, दशरथस्य पुत्रः रामः शबर्याः समीपं गतवान् यत्र शबरी रामस्य अतीवसत्कारेण सह आतिथ्यपूजनं कृतवती।

'kc;k ifitrLIE;xkek n'kjFkkRet%A
iEikrhj guerk I³xrk okujs.k gAA1-1-58AA

पम्पासरः तीरे रामस्य हनुमान् नामकेन वानरेण सह मेलनम् अभवत् हनुमतश्च कथनेन रामस्य सुग्रीवेण सह समागमोऽभवत्।

gu|e}pukPpo I|xhos.k lekxr%A
I|xhok; p rRIo 'kIæk egkcy%AA1-1-59AA

वीरः पराक्रमी च रामः अद्योपान्तं विशेषतः सीतायाः हरणविषयकं वृत्तान्तं सुग्रीवं श्रावितवान्।

vkfnrLr|FkkoÙk Ihrk;k'p fo'k"kr%A
I|xho'pkfi rRIo JRok jkeL; okuj%AA1-1-60AA

वानरः सुग्रीवः सम्पूर्णं वृत्तान्तम् अवधानेन श्रुतवान् अग्निं च साक्षीं मत्वा रामेण सह मित्रताम् अकरोत्।

d{kk & 1

fVIi.kh

ikBxrk% ç'uk% 3-1

1. रामः अगस्त्येन किं गृहीतवान्?
2. शूर्पणखा का आसीत्?
3. जटायुः कः आसीत्?

Hkkoùr% fd; f'kf{kroUr%

- रामस्य अगस्त्येन शस्त्रग्रहणम्।
- रामः अनेकैः राक्षसैः सह युद्धं कृतवान्।
- लक्ष्मणः शूर्पणखां विकृतं कृतवान्।
- सीतायाः हरणम्।
- रामस्य हनुमता सुग्रीवेण च सह मेलनम्।

ikBkUrk% ç'uk%

1. मारिचः कः आसीत्?
2. सीताहरणात् परं रामस्य स्थितिः कीदृशी आसीत्?
3. शबरी का आसीत्?

mÙkjekyk

3-1

1. एकं धनुः खड्गः तूणीरश्च।
2. शूर्पणखा एका राक्षसी आसीत् या स्वरूपपरिवर्तने निपुणा आसीत्।
3. एकः दैवीयः गिद्धराजः।